

327.323

K2

Robert Grimm

Zimmerwald ja Kienthal

Suomennos

Suomen Sos.dem. Nuorisoliiton kustannuksella.

12860

**ZIMMERWALD
JA KIENHAL**

**TYÖVÄENLIIKKEEN
KIRJASTO**

КІРЛІСІО
ТІДІЛІНГІККЕ

/väliteatteri
/Zimmerwald / Kienthal
/kin

ROBERT GRIMM

**ZIMMERWALD JA
KIENTHAL**

SUOMENNOS

**TYÖVÄENLIIKKEEN
KIRJASTO**

932888

KUOPIOSSA 1917
SAVON TYÖVÄEN KIRJAPAINOSSA

Internationaalen luhistuminen.

Maaailmansota on kaksinkerroin ankarana kohdannut työväenluokkaa kaikissa maissa.

Rauhan aikana pitävät omistavat luokat työläisiä ankarassa palkkaorjuudessa. Pitkä työaika, alhaiset palkat, kohoavat elintarpeiden hinnat, pulat ja työttömyys, terveyden tuhoutuminen tunkkaisessa tehdas-ilmassa ja kosteissa kellariasunnoissa, naisten ja lasten työn lisääntymisen aiheuttama perhesiteitten löyhtyminen — siinä proletaariaatin osa. Mutta miten rajaton olikin riisto, miten ilotonta elämä, miten tavattomat ja lukemattomat olivatkin työn taistelukentän uhrin, jätettiin kuitenkin *jotakin* palkkaorjille, jätettiin *henki*.

Sodan aikana vaativat kapitalistit enemmän. Henki, elämä itse oli nyt heidän vaatimustensa esineenä. Veljet, toverit — sanottiin nyt — nouskaa puolustamaan

kansan kalleinta ja parasta, eteenpäin kansan vapauden ja hyvinvoinnin puolesta. Pitkinä, loppumattomina riveinä johdettiin kansan voimakkain ja kukkein osa teurastuspenkkiin. Yhtä itsestään selvänä asiana kuin riistäjät ennen vaativat vastustamattonta alistumista pääoman asettamiin ehtoihin, vaativat samat riistäjät nyt työläisiä vapaaehtoisesti, epäröimättä ja vapise-matta uhraamaan kaikkensa, henkensäkin hallitsevien luokkien eduille. Niin tapahtui. Sadointuhansin on proletaareja taistelukentällä kaatunut ja heidän ruumiinsa maatuvat veren liuottamassa maassa soran ja raunioitten alla. Ja taka-alalla seisoo rampojen ja haavoitettujen epälukeinen joukko, seisoo miljoonittain leskiä ja orpoja jakaen muun järeälle jääneen väestön kera ne sanomattomat aineelliset, ruumiilliset ja henkiset kärsimykset, joita luo maailmansodaksi ja isänmaan puolustukseksi nimitetty tavaton teurastus ja uus-aikainen murhapolttu.

Tämä kohtalo joutui kaikkien kansanosien kannettavaksi, niidenkin, jotka sodasta hyötyvät. Kaikki saavat tuntea tämän pelottavan vitsauksen, uhrin sanomattoman kuorman, kalliinajan ja turvattomuuden. Mutta luokkatietoinen työväenluokka joutui vielä kovemmalle koetuk-

selle. Sen uljain toivo, sen palavin kaipuu, sen turva kaikkea elämänhätää ja sodan kauhuja vastaan romahti elokuussa 1914 kasaan kuin paperikeko. Sodan ensimmäisenä päivänä makasi Internationaale, työväenluokan kansainvälinen järjestö, tuhansina pirstaleina maassa. Tämä ainoa varustus, joka näytti merkitsevän maailman pelastusta sodan rikokselta, luhistui kasaan kuin lahonnut rakennus. — Internationaale osottautui liian heikoksi voidakseen kestää koettelemusta.

Tämä tosiasia on suunnaton onnettomuus mutta onnettomuuden ei olisi tarvinnut samalla merkitä häpeätä. Heikompana voidaan joutua väkevämmän alle. Voidaan olla pakoitettut väistymään vastustajan voimaa ja alistua tappioon, jota ei voi välttää. Häpeäksi muuttuu tappio vasta silloin, kun arkana luovutaan aseista edes yrittämättä puolustautua, kun luovutaan lipusta sitä puolustamatta, kun liehuvin lipuin marssitaan vihollisen leiriin oma nahkansa pelastaakseen.

Sellainen tapaus oli Internationaalien kukistuminen. Se ei ollut yksinomaan väistymistä voimakkaamman edestä. Se oli vapaaehtoinen, häpeällinen peräytyminen vastustajan tieltä, joukkopako omasta leiristä, luopumista kaikesta siitä, mitä sii-

hen asti oli pidetty työväenliikkeen pohjana ja sen menestymisen ehtona.

Mitä sitten merkitsee tämä vapaaehtoinen luopuminen? Internationaalen kukistuminen ei merkitse yksin proletaariaatin tähänastisten siteitten katkeamista. Internationaalen kukistuminen merkitsi kansallisen yhteenkuuluvaisuudentunteen syntymistä työväenluokan ja sen riistäjien välille. Kansainvälisen solidariteetin särkymistä seurasi samalla »linnarauhan« solmiaminen. Käytännössä merkitsi tämä sitä, että työläiset eivät ainoastaan raukka-omaisesti luopuneet taistelusta sotaa vastaan, vaan että he päinvastoin sotaa edistivät ja tukivat. Vastaanpanematta antautuivat he ylitiöisänmaallisuuden ja kansallisuusvihan likavirtojen vietäväksi, niin, he eivät tyytyneet edes passiiviseen ajautumiseen, vaan uivat tietoisesti mukana. Sotapolitiikan kannattaminen julistettiin proletaariseksi välttämättömyydeksi ja maankavalluskäsitteen, joka aikaisemmin oli ollut monen purevan pilkan esineenä, ottivat nyt työläiset samalta kannalta, miltä hallitsivat luokat vanhoista ajoista asti sen olivat ottaneet.

Jos sodan alussa saattoikin uskoa, että tämä äkillinen käänne oli seuraksena hetken synnyttämästä hämmingistä, niin pian

huomattiin, että niin ei ollut laita. Ja vähitellen muodostui uusi aatesuunta *sosialipatriotismin aate*, joka pohjaltaan perustui luokkaetujen sopusoinnun oppiin ja sitä edelleen kehitti. Kaikki vallankumouksellisuus, vieläpä proletaarisen liikkeen kumouksellinen muotokin hyljättiin. Lakot lopetettiin, luokkataistelu taukosi ja aikaisemmin esitettyjen vaatimusten sijaan saarnattiin nyt kieltäytymistä aina nälkään asti — kaikki sen vuoksi, ettei häirittäisi sodan veristä leikkiä ja että voitaisiin pitää puolensa.

Ensin *luopuminen taistelusta sotaa vastaan*, sitten *luopuminen luokkataistelusta*. Luokkataistelusta luopuminen on kuitenkin *sosialismista* luopumista. Hyljättiin kaikki kerrassaan. Tässä tilanteessa ei ollut tilaa millekään puolinaisuudelle. Kaikin voimin kiellettiin kaikki se, mikä siihen asti oli muodostanut proletariaatin henkisen elämänsisällön, kaikki toiveet, kaikki tulevaisuuden usko. Ja sikäli kun vielä ylipäänsä oli puhetta tulevaisuudesta, tarkotettiin sillä tulevaisuutta, joka saattoi tulla onnelliseksi ainoastaan oman kansallisuuden helmassa, s. o. perustua työläisten kansalliseen solidariteettiin luokkaviihollistensa kanssa, ei proletariaatin kansainväliseen solidariteettiin.

Täten oli elokuun 4 p:nä 1914 tapahtunut romahdus enemmän kuin vaan Internationaalen kukistuminen, enemmän kuin sen toiminnan tilapäinen keskeytyminen. Se oli sosialismin kukistuminen sanan täydessä merkityksessä ja sellaisena tapaus, jonka merkitys oli paljon laajakantoisempi kuin aluksi voitiin otaksuakaan.

Tässä ei ole tilaa lähteä tarkemmin tutkimaan tämän romahduksen syitä. Sen juuret lähtevät ajankohdan väärinarviomisesta. Yleinen sosialistinen tietoisuus ei ollut pysynyt tapahtumien kehityksen rinnalla. Säännöt, joita oli asetettu proletariaatin sotaan suhtautumista vastaan, olivat perustuneet aikaisemmalle, olleelle historialliselle tilanteelle, tilanteelle, joka ei uusiudu missään seuraavassa ajanvaihteessa. Tämä koskee ennen kaikkea n. k. isänmaanpuolustus-käsitteen olemusta, käsitteen, jolle imperialismin aikakautena annettiin sama asema ja merkitys kuin sillä oli kansakunnan syntyessä uusaikaisen porvarillisen valtion muodossa. Mutta tämä oli vain yksi väärän historiallisen tietämyksen puoli. Vaikutukseltaan saman vertainen oli yhä enemmän alaa voittanut oportunismi, joka laajeni ja voimistui sekä himmensi proletariaatin vallankumouksel-

liset tarkotukset ja tehtävät, kunnes niistä
sosialipatriotismin kautta tykkänään luovuttiin. Täten merkitsee romahdus kokonaisen kehityskauden päättymistä ja vasta sellaisena omaten saa se oikean leimansa.

Turhia uudelleen rakentamis- yritteitä.

Ei ole puuttunut kokeita solmita uudelleen odottamatta repeytyneet Internationaalen siteet. Niitä tehtiin sitä useammin, mitä täydellisemmin puuttui tietoisuutta luhistumisen oikeista syistä. Uskottiin, että riittäisi, kun muistutettaisiin sosialistisia puolueita, jotka nyt äkkiä olivat joutuneet natsionalismin ja yltiöisänmaallisuuden epäterveellisille harhapoluille — näiden aikaisemmista päätöksistä ja sosialistisista velvollisuuksista ja että tällä yksinkertaisella tavalla saataisiin ennen pitkää kansainvälinen yhteistyö entiselleen sekä käyntiin taistelu sodan pikaiseksi lopettamiseksi.

Se, että tällaisia mielipiteitä löytyi *puolueettomien* maiden sosialististen puolueitten keskuudessa, on ymmärrettävää. Yhdyssiteet olivat katkenneet. Sensuuri esti sotaakäyvissä maissa kaikkien olevien olo-

jen ja mielialan totuudenmukaisen kuvaamisen ja käsitys, että päämaja johti toimittajien kyniä työväenlehdissä, sai uskoja monin paikoin. Vain harvat näkivät tosiasiat sellaisina kuin ne todella olivat. Tuntematta todellista sisäistä tilaa, henki-
löitä ja puolueita sekä sitten elokuun 4 päivän tapahtunutta käännettä, lähtivät melkein kaikki puolueettomien maitten sosialistiset puolueet siitä käsityksestä, että heidän täytettäväkseen kuuluivat nyt ne tehtävät, jotka Internationaalen elimet tähän asti olivat suorittaneet.

Niinpä seurasikin sitten pitkä rivi yritel-
teitä, neuvotteluja ja konferensseja, joilla kaikilla oli sama tarkoitus.

Syyskuun loppupuolella 1914 pidettiin *Luganissa* italialais-sveitsiläinen konferenssi. Lyhyessä päätöslauselmassa selitettiin sodan alkusyitä ja sen imperialistista luonnetta ja vastoin silloin neitsyydessään kukoistavaa vapautuslegendaa — jonka kurssi sittemmin on painunut mahdollisimman alas — painostettiin, että työväen luokan tehtäviin ei milloinkaan voi kuulua vieraiden kansojen vapauttaminen sota-
sotaisin keinoin yhdessä omien sortajiensa kanssa. Sveitsin puolueen johto sai tehtäväkseen heti ryhtyä alustaviin toimenpiteisiin kansainvälisten suhteitten ennalleen solmiami-

seksi kansainvälisiin kongressipäätöksiin tällöin vedoten.

Kohta jälkeenpäin teki hollantilainen *Troelstra* matkan sotaakäypiin maihin voidakseen persoonallisilla neuvotteluilla saada kansainväliset siteet entiselleen solmituksi. Hänen vaivannäkönsä johti siihen, että kansainvälinen sosialistitoimisto muutettiin Brysselistä Haagiin. Toimisto ei kuitenkaan vielä ole saanut aikaan mitään tuloksellista yhteistoimintaa puolueitten kesken sotaa vastaan.

Troelstran vieläkin matkustellessa pitkin Eurooppaa saapui amerikalaisilta sosialisteilta kutsu kansainväliseen kongressiin, joka piti pidettämän *Washingtonissa*. Suunnitelma raukesi ja kongressia ei voitu pitää. Nyt astuivat näyttämölle *skandinaavialaiset* puolueet. Puolueettomien maiden konferenssin kautta luulivat ne voivansa auttaa Internationaalen jaloilleen uudelleen. Siitä ei tullut mitään. Eivät edes kaikki puolueettomien maiden puolueet olleet edustettuina ja muuta ei saatu aikaan kuin päätöslauselma, jossa pelättiin kutsua lasta sen oikealla nimellä. Samoin kävi uudistettujen yritysten saada aikaan *Kansainvälinen sosialistitoimiston* kokous. Tämä toimisto oli tuomittu viettämään vain näennäistä elämää ja tuli siitä oikeastaan

vain panttivanki ympärysvaltain sosialistien käsissä.

Kokoomusyritysten toivottomuus kävi päivänselväksi, kun heti skandinaavisen Köpenhamina konferenssin jälkeen pidettiin ympärysvaltain sosialistien erikoiskonferenssi Lontoossa ja Saksan ja Itävallan sosialistien Wienissä. Nämä konferenssit merkitsivät tapahtuneen hajoamisen muodollista vahvistamista. Nämä molemmat toisiaan vastaan taisteleviin imperialistisiin valталиittoihin yhtymällä toisistaan eronneet Internationaalen pääryhmät olivat nyt järjestymiseenkin nähden eronneet kahdeksi vastakkaiseksi liittoutumaksi. Tästä huolimatta yritti Sweitsin sosialidemokratinen puolue alotetta vielä kerran. Se kutsui puolueettomien maiden puolueet konferenssiin Zürichiin toukokuussa 1915. Alote kuivui kokoon: joko olivat saapuneet vastaukset torjuvia tai sitten ei saapunut minkäänlaisia vastauksia.

Yhtä käsittämättömältä kuin näiden hyvää tarkottavien yritteitten tuloksettomuus ehkä silloin voi tuntuakin, yhtä selvänä ovat niiden epäonnistumisen syyt nyt. Yhtenäinen toiminta työväenluokan puolelta sodan aikana on mahdoton niin kauan, kun sosialistiset puolueet, Internationaalen yksityiset osat, hyväksyvät hallitustensa so-

tapolitiikan tai niin kauan kun asianomaiset hallitukset eivät tällaista toimintaa halua. Sota ajaa kaikki ristiriidat pinnalle, kehittää ne äärimmilleen, pakottavalla johdonmukaisuudella vaikuttaen kaikkiin, jotka sen tunnustavat ja siihen vapaaehtoisesti myötävaikuttavat. Nyt ilmeni ensi kerran selvästi ja eittämättömästi, että *natsionalismi ja internationalismi* eivät edellytä toisiaan vaan *molemmiin puolin tekevät toisensa mahdottomiksi*.

Mutta vielä enemmän. Sodan käytäntö osoitti myöskin toisen Internationaalen peruseriaatteet pätemättömiksi. Olivathan Stuttgardin, Köpenhaminan ja Baselin kansainväliset kongressit kyllä julistaneet, että työväenluokan tehtävänä kaikissa maissa on sodan puhkeamisen vastustaminen kaikin keinoin, sekä että jos sota kuitenkin puhkeaisi, olisi kansainvälisen proletariaatin velvollisuus voimakkaasti käyttää sodan synnyttämää poliittista ja taloudellista pulaa hyväkseen kiiruhtaakseen kapitalistisen herravallan kukistumista. Mutta tämän velvollisuuden vastapainona oli eittämätön velvollisuus puolustaa isänmaataan ulkopuolisen hyökkäyksen sattuessa. Tätä velvollisuutta pidettiin useimmissa Internationaaleen kuuluvissa puolueissa itsestään selvänä asiana. Samoin kuin Jau-

res edustajakamarissa, selitti Bebel valtiopäivillä, että sosialistit eivät vaaran hetkellä tule jättämään isänmaataan pulaan ja vakuutuksissa mentiin niinkin pitkälle, että jo hiukan raihnaat sosialistiherratkin uhkailivat kukoistavan nuorison kera tarttua tarpeen tullen kivääriin ja marssia viholista vastaan.

Elokuun 4 päivänä 1914 selitettiin kaikissa valtioissa isänmaan olevan vaarassa. Eikä siinä oikeastaan oltukaan väärässä. Valtioitten armeijat seisoivat asestettuina toisiaan vastassa ja valmiina ryntäämään rajan yli naapurimaahan. Ja nyt alkoi jalo kilpailu. Kun rajoja uhattiin, kun n. k. isänmaa oli vaarassa, luulivat sosialistiset puolueet olevansa velvolliset voittamaan porvarit isänmaallisuudessa. Sotaakäypien maiden työväenlehtien artikkelien isänmaalliset purkaukset kuulostivat melkein kuin anteeksipyyntöiltä aikaisempien, hallitsevia luokkia vastaan suunnattujen hyökkäyksien johdosta. Tietenkään ei kukaan ollut hyökkääjä. Joka maassa oli kysymys yksinomaan pyhästä puolustuksesta ja nyt tahdottiin vakuuttautua vastaisia hyökkäyksiä vastaan lyömällä, tilaisuuden ollessa, kallot puhki niin monelta kuin mahdollista. Ja sosialistit julistivat parlamentin puhujatuolilta isänmaanpuo-

lustuksen velvollisuutta, välttämättömyyttä varmistaa rajat ja valtion vapaan kehityksen — pyhää sotaa »oikeuden» voittoon viemiseksi. Kummalla puolella nämä fraasit muokattiin uskottavimmiksi ja esitettiin hienommin, se jääköön sivuasiaksi, mutta ytimenä kaikessa oli kansainvälisen solidariteetin joko avoin tai peitetty kieltäminen.

Ja tämän isänmaan puolustusvelvollisuudella moniveeratun kansainvälisestä solidariteetista luopumisen täytyi siis sillä ajankohdalla johtaa tietoiseen tai itsetiedottomaan teeskentelyyn. Tietoiseen, kun lausuttiin huulien tunnustus kansainväliselle sosialismille samalla kun kehoitettiin työläisiä täyttämään velvollisuutensa sotilaina ja kotiin jääneitä supistamaan tarpeitaan äärimmilleen; itsetiedottomaan, kun muutamien sota-kuukausien jälkeen toiselta puolelta äkkiä julistettiin haluttavan rauhaa ja aikomuksena olevan etsiskellä kansainvälistä välitystä sekä pyrkiä kansainvälisten siteitten uudelleen solmiamiseen ja tällöin otettiin käsille syyttäjän rolli, kun toinen ei halunnut tietää mitään yksimielisyydestä.

Aikaisimman esimerkin tästä tarjoaa saksalainen sosialidemokratia, samalla kun se antaa salamavalaistuksen tapahtuneen

romahduksen syvimpään sisältöön. Elokuun 4 päivänä 1914 selitti se juhlallisesti pyrkivänsä ainoastaan maanrajojen turvaamiseen ja että se tulisi kannattamaan sotaa vain siksi, kunnes tämä tarkoitus oli voitettu.

Saksan armeijajohto onnistui siirtämään sodan pääasiassa Saksan valtakunnan alueen ulkopuolelle. Belgia miehitetiin kun tätä maata kohtaan ensin oli tehty mitä häpeällisin puolueettomuusrikos ja Saksan joukot hyökkäsivät Pohjois-Ranskaan. Idässä tunkeuduttiin yhä syvemälle Venäjään, jotta kaipa Saksan enemmistösosialistien jonakin kauniina päivänä olisi ollut pakko tunustaa, että heidän tarkoituksensa, rajojen turvaaminen, on saavutettu.

Nyt kävivät scheidemannit *) taasen äkkiä kansainvälisiksi. He lähettivät lähettiläitä, koettivat vaikuttaa puolueettomien maiden puolueisiin sekä selittivät olevansa milloin tahansa valmiit kansainvälisten suhteitten ennalleen solmiamiseen pikaisen rauhan aikaansaamiseksi. Mutta ojennettu käsi olisi saattanut vaikka kuivua vastaanottamatta. Ympärysvaltain sosialistit työnsivät pilkallisesti takaisin sen.

*) Sana johtunut Scheidemannin, Saksan oikeistososialistien johtajan nimestä.

Hehän olivat periaatteessa aivan samalla kannalla kuin saksalaiset enemmistösocialistitkin. Samoin kuin nämä, puolustivat hekin isänmaataan. Samoin kuin Scheideman, ei Renaudel'kaan vaatinut mitään muuta kuin rajojen turvaamista. Erotuksena oli vaan se, että kun Scheidemannin mielestä Saksan rajat valtiollisen aseman vuoksi nyt olivat turvatut, ei Renaudelin mielestä ollut niin Ranskan rajojen laita samasta. Eikä se olisi ollut sitä sittenkään, vaikka ranskalaisten olisi onnistunut ajaa saksalaiset takaisin entisille valtionrajoille, sillä tällöinhän oli tultu palanneeksi ennen elokuuta 1914 vallinneisiin olosuhteisiin, joita aikoinaan pidettiin epätydyttävänä maanrajojen turvaamisen kannalta ja joita oli käytetty sodan oikeutuksen puolustukseksi. Mutta jos sotaonni sen sijaan olisi suosinut ranskalaisia, silloin eivät saksalaiset olisi saavuttaneet rajojenturvaamistarkotustaan ja ranskalaisten mahdollisesti ojentama käsi oli tullut samalla tavalla torjutuksi.

Niinkauan kuin proletaariaatti asetti rauhan valmistelunsa riippuviksi sotilaallisesta asemasta ja päämajan strategiasta sensijaan, että olisi tunnustanut socialistisen katsomuksensa ja velvollisuutensa tekojensa vaikutteeksi, täytyi kaikkien Inter-

nationalen henkiinherättämisyritysten epäonnistua. Tässä ei auttanut haikotteleva vakuuttelu eikä hyvää tarkottavat neuvottelut. *Joko* isänmaan puolustusvelvollisuuden tunnustaminen ja sen tien seuraaminen aina katkeraan loppuun, kaikkien toiveitten tuhoutumiseen saakka, *tahi* kieltäytyminen siitä ja yhtäaikainen, yhteinen ponnistus so-
taa vastaan, ponnistus, jonka luonnollisesti samalla täytyi johtaa taisteluun sosialismin puolesta.

Heräävä oppositiooni.

Niin heikko kuin oppositiooni sodan alussa olikin, kasvoi se kuitenkin — milloin nopeammin, milloin hitaammin — eri maissa. Sodan yllättäen puhjetessa maahan lyödyt nousivat ja keräsivät ympärilleen pieniä toverijoukkoja. Mutta nyt nousi heti eteen este, joka vaikeutti taistelua. Taistelu hallitusta vastaan yhdessä sotaakäyvässä maassa voi tukea imperialistista hallitusta vihollismaassa. Sotilaallisten voimien heikentäminen toisessa maassa merkitsi sotilaallisten voimien vahvistamista vihollismaassa. Jokainen omaan hallitukseen kohdistettu syytös käytettäisiin vihollismaassa tämän sotapolitiikan puolustukseksi. Oppositiooni jossakin maassa saatettaisiin edelleen vetää puolustamaan sosialipatriotismin oikeutusta vihollismaassa. Ja niin tapahtuikin. Jokaista Saksan vähemmistösosialistien toimenpidettä käyttivät ympärys-

valtain enemmistösosialistit todistuksena kantansa oikeutuksen puolesta ja sosialistisia vähemmistöjä vastaan ympärysvalloissa. Saksassa kävi samoin Ranskan sosialistien vähemmistön kantaan nähden. Ranskan sosialipatriootit hurrasivat ilonnoissaan Liebknechtille samalla kun olisivat olleet valmiit ensimmäiseen lyhtypylväseen hirttämään ranskalaisen Liebknechtin. Ja samalla kun Saksan sosiaalipatriootit ilosta säteillen ylistivät Brizonia, kävivät he mitä kiivainta taistelua niitä Brizoneja vastaan, jotka vaikuttivat Saksassa ja riisitivat naamion Saksan enemmistösosialistien kasvoilta. Täten kävi oppositioonin taistelu askel askeleelta yhä vaikeammaksi ja niin välttämätön kuin se olikin, joutuivat oppositioonin miehet vaaraan vahingoittaa omaa asiaansa — asema, joka voi saattaa monen epätoivoon.

Mutta vähitellen voitti taisteluvarmuus. Pikku joukot, joista sosiaalipatriootit ensin hymyillen tekivät pilaa, kasvoivat yhä suuremmiksi. Kokonaisia oppositioonin järjestöryhmiä muodostui ja näin syntynyt asema, joka kävi hallituksille yhä epämurkavammaksi kiinnitti äkkiä puoleensa näiden huomion. Ja nyt löi myöskin hetki, jolloin näytti tarkoituksenmukaiselta kansainvälisesti yhdistää sosialistinen opposit-

siooni yhteisten periaatteiden ja katsantokantojen pohjalla sekä huomioonottaen ne syyt, jotka aikaisemmin olivat samanlaiset yritykset saaneet epäonnistumaan.

Yhdistämisen onnistumiseksi oli välttämättömänä edellytyksenä kaksi ehtoa: Tietoisuus siitä, että kansainvälisen toiminnan syvimmat voimat perustuivat jokaisen maan sosialistien elävään toimintaan eivätkä ole luotavissa kansainvälisten konferenssien avulla, sekä että näiden voimien kansainvälinen yhdistäminen on mahdollinen vain sikäli, kun vissit, sodan vastaisen taistelun perusperiaatteet tunnustetaan eri maiden oppositsioiden puolelta.

Tämä pohja oli löydettävä. Miten pieninä ja mitättömänä tänään pidettäneekin, huomioonottaen ne suuret historialliset tehtävät mitä proletariaatilla suoritettavanaan on, sitä, mitä Zimmerwaldin konferenssin manifestissa myöhemmin määriteltiin, tarvittiin kuitenkin kuukausia kestäneet neuvottelut ja keskustelut puoluetoverien kera eri maista ennenkuin löydettiin yhteinen kanta, jolta lähtien saatiin varmuus sekä konferenssin osanotosta että jonkunlainen yksimielisyyden mahdollisuus tulevan taistelun suuntaan nähden. Eräiden Internationalen asiaa harrastavien puoluetoverien neuvottelussa Bernissä 11 p:nä

heinäkuuta 1915 tultiin yksimielisyyteen siitä, että on aloitettava päämääränä kansainvälinen konferenssi. Pyrkimysperänä ei ollut uuden Internationalen luominen, vaan *kansainvälisen rauhantoiminnan aikaansaaminen*. Mutta kun rauhantoiminta työväenluokan itsenäisenä liikkeenä on mahdollinen vain sillä ehdolla, että samalla luovutaan hallitusten sotapolitiikan kannattamisesta, päätettiin alusta asti rajoittaa kutsumusten lähettäminen vain niille puolueille ja ryhmille, jotka olivat halukkaat katkaisemaan tähänastisen linnarauhan ja aloittamaan luokkataistelun, ja muut löytyvät periaatteelliset eroavaisuudet yleisessä sosialistisessa käsityksessä jätettiin huomioonottamatta. Ensi sijalle asetettiin siis välittömän taistelun tarve ja tämä selittää kaikkien eri suuntien ryhmittymisen Zimmerwaldin lipun ympärille.

Karl Liebknecht on myöhemmin, sen maankavallusjutun aikana, jonka Saksan imperialistit häntä vastaan nostivat kostoksi hänen rohkeasta taistelustaan kansainvälisen proletariaatin asian ja sosialismin puolesta, selvästi ja terävästi määritellyt kansainvälisen rauhantaistelun edellytykset. Siteeraan tässä nämä hänen sanansa sitäkin kernaammin, kun ne ovat omiaan parhaiten arvoisekseen leimaamaan

sen kurjan teeskentelyn ja hänen käsityksiensä vääristelyn, johon olivat tehneet itsensä syyllisiksi sosialipatriootit, jotka Ranskassa ja muualla häneen vetosivat.

»Nykyistä sotaa ei suinkaan käydä kansallisen loukkaamattomuuden, sorrettujen kansojen vapauttamisen tai joukkojen hyvinvoinnin puolesta. Proletariaatin kanalta merkitsee se vain valtiollisen sorron, taloudellisen riiston sekä kapitalismin ja yksinvallan eduksi tapahtuvaa työväenluokan teurastamisen äärimmäistä keskittymistä ja lisääntymistä.

Tähän on olemassa yksi ainoa vastaus kaikkien maiden työläisten puolelta: jyrkkä taistelu, kansainvälinen luokkataistelu kapitalistisia hallituksia ja hallitsevia luokkia vastaan *kaikissa* maissa kaiken sorron, kaiken riiston hävittämiseksi sekä sodan lopettamiseksi sosialistiseen henkeen tehtyyn rauhaan. Tähän luokkataisteluun sisältyy sosialisteille, joiden isänmaa on Internationale, kaiken sen puolustus, mitä he sosialisteina ovat velvolliset puolustamaan.

Tämä minun edustamani politiikka on äärimmäisen johdonmukaisesti *kansainvälistä*. Se asettaa *saman velvollisuuden*, jonka minä ja muut olemme täyttäneet Saksassa hallitusta ja hallitsevia luokkia vastaan, *muiden sortoa kärsivien maiden*

sosialisteille niiden hallituksia ja hallitsevia luokkia vastaan. Se vaikuttaa kansainvälisesti molemminpuolisen vastavaikutuksen kautta maasta maahan edistäen kansainvälistä luokkataistelua.

Kansainvälinen sosialisti taistelee kansainvälisen proletariaatin nimessä kansainvälistä kapitalismia vastaan. Hän taistelee sitä vastaan siellä, missä hän sen tapaa ja voi siihen ottavimmin iskeä, s.o. *omassa maassaan*. Omassa maassaan taistelee hän kansainvälisen proletariaatin nimessä omaa hallitustaan ja omia hallitsevia luokkia vastaan kansainvälisen kapitalismin edustajina.

Jos esim. Saksan sosialistien pitäisi taistella Englannin hallitusta ja Englannin sosialistien esim. Saksan hallitusta vastaan, olisi tuloksena ilveily tai jotakin pahempaa. Se, joka ei hyökkää vihollisten, imperialismin, niiden edustajain kimppuun, jotka tapaa silmä silmää vasten, vaan yrittää hyökätä sen kimppuun ahdistamalla sen kaukana olevia edustajia ja tätä tehden vieläpä hyväksyy ja kannattaa omaa hallitusta (s.o. häntä lähinnä olevaa imperialismin edustajaa) *ei ole mikään sosialisti*, vaan hallitsevien luokkien viheliäinen renki. *Sellainen politiikka on sotakiikkoilua; se ei ole luokkataistelua vaan aivan päinvastaista.*»

Näin Liebknecht. Mitä hän puoli vuotta ensimmäisen Zimmerwald-konferenssin jälkeen täten lausui porvarillisille tuomareilensa, siinä esiintyy henki, jossa yksin ja ainoastaan kansainvälinen yhteisymmärrys proletariaatin kesken on mahdollinen. Molemmipuolisen vuorovaikutuksen avulla maasta maahan edistää kansainvälistä luokkataistelua sotaa vastaan — se oli Zimmerwaldin alotteentekijän pyrkimyksenä, se oli kaikkien heidän ponnistelijensa lähtökohta ja nämä pyrkimykset johtivat, lukemattomista esteistä huolimatta lopuksi kuitenkin siihen, että itse sodan vielä kestäessä yritys onnistui ja ensimmäinen taistelumerkki voitiin maailmassa sytyttää.

Zimmerwald.

Selvää oli, että tämäntapainen konferenssi ei alussa voinut saada koolle muuta kuin varsin vähäisen määrän osanottajia ja että sitä ei millään tavalla käy vertaaminen aikaisempiin, monesti melkein parateja muistuttaviin kansainvälisiin kongresseihin. Passivaikkeudet estivät monen virallisen edustajan matkustamasta ja monin paikoin ei edustajien valitseminen järjestöjen puolelta voinut ollenkaan tapahtua niinkuin normaalisina aikoina. Täten vaikuttivat monet tilapäisseikat konferenssin kokoonpanoon, jota taasen sen vastustajat puolestaan käyttivät hyväkseen voimatta kuitenkaan pitemmän päälle vahingoittaa itse asiaa. Onnistuttiin kokoamaan konferenssiin edustajia yhdestätoista eri maasta. Viralliset edustajansa olivat lähettäneet Italian, Venäjän, Puolan, Romanian ja Bulgarian sosialidemokratiset puolueet sekä Ruotsin ja Norjan nuorisoliitot. Sak-

sasta, Ranskasta ja Hollannista olivat yksityiset oppositiooniryhmät lähettäneet edustajansa. Englannin riippumattoman työväen puolueen virallisen edustajan puolesta ilmoitettiin konferenssille, ettei heidän lähettinsä ollut saanut passia ja Sveitsistä oli edustus persoonallinen, puolue kun oli jättänyt konferenssin osanoton vapaaksi jokaiselle puoluetoverille.

Konferenssi pidettiin ihanien vuorenkukkuloitten ympäröimässä, vehreitten kenttien peittämässä idyllisessä *Zimmerwaldin* pienessä kylässä noin parin tunnin kävelymatkan päässä Bernistä. Eri maiden työväenliikkeiden aseman yleisen arvioimisen jälkeen sekä todennettua, että kaikki eri maiden sosialististen puolueiden lähentämisyritykset olivat tähän asti epäonnistuneet — kävi konferenssi käsittelemään pääkysymystään, *proletariaatin rauhantoimintaa*. Tällöin esitettiin *ranskalaisen ja saksalaisen edustajiston puolesta yhteinen selitys*, jonka merkitys — huomioonottaen olosuhteet Ranskan ja Saksan virallisissa puolueissa, jotka hallitus- ja sotapolitiikan aiheuttamien ristiriitojen vuoksi yhä edelleen ovat toisistaan erillään — on erikoisen selvä.

Tässä selityksessä selostetaan imperiaalistisen sodan luonnetta ja päämäärää,

asetutaan valloituksellisia pyrkimyksiä vastaan, tuomitaan Belgian puolueettomuuden loukkaus ja lopetetaan leimuavalla taisteluhuudolla linnarauhaa vastaan luokkataistelun puolesta.

Tämä selitys tasotti tietä jatkuville neuvotteluille, joiden kestäessä esiintyi kaksi eri päävirtausta. Osa edustajista oli sitä mieltä, että rauhankehoitus kansainväliselle proletariaatille tuskin saisi mitään aikaan ellei se perustuisi periaatteelliseen kannan määrittelyyn maailmansotaan ja Internationalen kukistumiseen nähden. Selvyys rauhantaistelun edellytyksistä oli ensimmäinen ehto, hetken käsky. Tämän taistelun täytyy sisällöltään samoin kuin keinoiltaan-kin olla vallankumouksellinen, eikä se saisi rajoittua rauhan päämäärään. Sosialistisen rauhantoiminnan täytyi tulla taisteluksi sosialismista, vallankumoukselliseksi taisteluksi kapitalismia vastaan.

Tätä käsitystä vastaan esitettiin toiselta puolelta, että periaatteellinen selonteko, jollaista tässä toivottiin, meni konferenssin tarkotusten ohi ja vallitseviin ristiriitoihin katsoen tulisi tekemään konferenssin työskentelyn arveluttavaksi. Ei pitäisi antaa asialle sitä näköä, että tahdotaan aikaansaada hajaannusta Internationalen puolueiden kesken. Konferenssin ei myöskään pidä

asettua aseeksi yhden enemmän kuin toisenkaan suunnan käsissä, vaan koota kaikki voimat, jotka tahtovat sosialistisen maailmankatsomuksen maaperällä taistella linna-politiikkaa, sotaa vastaan huomioonottamatta olevaa sotilaallista asemaa. Välttämätön olisi aluksi *yleinen taistelumerkki*, jossa lausuttaisiin miten on ja kehoitettaisiin työväenluokkaa päättävään toimintaan.

Tässä hengessä päätettiin julkaista manifesti, joka lopullisessa muodossaan yksimielisesti hyväksyttiin. Milloinkaan eivät Zimmerwaldin osanottajat unohda hetkeä, kun sitkeiden, jyrkkien ja osaksi kiivaitten erimielisyyksien ja yhteenottojen jälkeen tapahtui äänestys. Ei siksi että olisi jonkin julistuksen julkaisemisella kuviteltu tehdyn jokin historiallinen työ, vaan siksi, että silloin ensi kerran sodanpuhkeamisen jälkeen ilmaistiin proletariaatin kiinteä, yhteinen tahto edelleen käydä kansainvälistä luokkataistelua sekä siksi, että nyt toivottiin, keskellä sysipimeintä yötä, annetun taistelumerkin, jonka työväenluokan luokkatietoinen osa ymmärtäisi.

Manifesti kuvaa lyhyin vedoin sodan aiheuttamaa tuhoa, esittää imperialismin syvimmäksi syyksi, paljastaa n.k. isänmaanpuolustuksen valheen, isänmaanpuo-

lustuksen, jolla todellisuudessa uhataan oman kansan vapautta ja toisten kansojen riippumattomuutta, sekä säilyttää hallitsvien luokkien kannettavaksi vastuun raakalaismaisesta murhaamisesta sekä sen seurauksista. Tämän jälkeen kääntyy julistus työläisten puoleen. Se osoittaa, mitä sota on tehnyt työväenluokalle ja sen järjestöille, miten proletariaatin sosialipatriottiset edustajat ovat vahingoittaneet sen etuja kehottamalla lopettamaan luokkataistelun, myöntämällä sotaluottoa ja antamalla sosialistisia ministerejä linnarauhan säilymisen panttivangeiksi. Nyt oli viivyttelmättä aloitettava taistelu päättävällä voimalla ja tultava järkiinsä.

»Tämä taistelu on taistelua vapauden, kansain veljestyksen, sosialismin puolesta. Nyt on ryhdyttävä tähän taisteluun *sotakorvauksista, ja aluevaltauksista tehtävä rauha.* Mutta sellainen rauha on mahdollinen vain silloin, kun kaikki kansojen vapauden ja oikeuden loukkaussuunnitelmat ehdottomasti tuomitaan. Kokonaisten maiden tai niiden osien miehittäminen ei saa johtaa siihen, että ne väkivaltaisesti liitetään toiseen. Ei mitään aluevaltauksia, ei julkisia enemmän kuin naamioitujakaan, ei myöskään mitään pakon avulla solmittuja taloudellisia liittoja, jotka po-

liittisten oikeuksien riistämällä saatettaisiin vielä sietämättömämmiksi. *Kansojen itsemääräämisoikeuden* täytyy olla järkkämättömänä perustuksena kansallisia suhteita järjestettäessä.

Tällä 5—8 p:nä syyskuuta 1915 pidetyn konferenssin julistuksella laskettiin pohja liikkeelle, joka useimmissa maissa on tunnettu Zimmerwald-liikkeen nimellä.

Riittikö tämä konferenssi ja oliko sen osanottajien vaan ihan yksinkertaisesti palattava kotiinsa ja jätettävä loppu sattuman varaan? Eihän toki. Täytyi yrittää saada aikaan elin, jonka tehtävänä manifestin levittämisen lisäksi olisi lujan yhteyden aikaansaaminen Zimmerwald-ahtuksen kannattajien kesken seuraamalla liikettä eri maissa, pitämällä yllä sensurin häiritsemätöntä vuorovaikutusta eri ryhmien ja puolueiden kesken sekä, mikäli mahdollista, edistämällä kansainvälistä solidariteettiä. Lyhyesti: Oli aikaansaattava kansainvälinen toimintakeskus, joka, joskin vaatimattomilla varoilla ja tavattoman vaikeissa oloissa harjoittaisi niitä tehtäviä, joiden täyttäminen oli ollut kansainvälisen sosialistitoimiston velvollisuus.

Niinpä päätettiin perustaa *Kansainvälinen sosialistinen komissio* (I. S. K.) ja

Berniin asetettiin väliaikainen sihteeristö, joka voimiensa mukaan on koettanut tehtävänsä täyttää m. m. julkaisemalla buletiiinia, jota tämän vuoden alkuun mennessä oli julkaistu kuusi kolmella kielellä painettua numeroa.

Osanotto ja leviäminen.

Kaksi tosiasiaa osoittaa, että konferenssi ei suinkaan ollut turha: lukuisat hyväksymisilmaisut, joita saapui eri maista ja se raivo, millä hallitusten ja sodan lakeijat tervehtivät Zimmerwaldia.

Seuraavat puolueet ovat toinen toisensa jälkeen ilmoittaneet yhtyvänsä Zimmerwald-manifestiin tai suoraan liittyvänsä Bernin Kansainväliseen Sosialistiseen Komissiooniin:

Italian sosialidemokratinen puolue.

Sweitsin sosialidemokratinen puolue.

Brittiläinen sosialistipuolue.

Englannin riippumaton työväen puolue.

Rumanian sosialidemokratinen puolue.

Venäjän sosialidemokratinen puolue
(Keskuskomitea).

Venäjän sosialidemokratinen puolue.
(Järjestökomitea).

Venäjän sosialivallankumouksellinen puolue.

Liettuan, Puolan ja Venäjän yleinen juutalainen työväenliitto.

Puolan ja Liettuan sosialidemokratia (Päähallinto).

Puolan ja Liettuan sosialidemokratia (Maahallinto).

Puolan sosialistinen puolue (Keskuskomitea).

Bulgarian sosialidemokratinen työväenpuolue (»Ahdassydämmiset»).

Portugalin sosialidemokratinen puolue.

Salonikin sosialistinen liitto.

Ruotsin sosialidemokratinen nuorisoliitto.

Norjan sosialidemokratinen nuorisoliitto.

Amerikan sosialistinen työväen puolue.

Amerikan sosialistisen puolueen saksalainen ryhmä.

Lätin sosialidemokratinen puolue.

Tanskan sosialidemokratinen nuorisoliitto.

Madridin sosialistinen nuorisojärjestö.

Etelä-Amerikan kansainvälinen sosialistiliitto.

Italian yleinen työläisliitto.

Bulgarian ammatillinen maajärjestö.

Edellisten lisäksi ovat myöhemmin tulleet:

Serbian sosialidemokratinen puolue.

Saksan riippumattomat sosialidemokratit.

Saksan kansainväliset sosialistit.

Bulgarian sosialidemokratisen puolueen («Laajasydämmiset») vähemmistö.

Ruotsin sosialidemokratinen vasemmistopuolue.

Suomen sosialidemokratinen puolue.

Tämä varsin huomattava luettelo parhaiten osoittaa tarpeen, jonka Zimmerwald-konferenssi täytti. Taistelumerkki, jonka konferenssi antoi, ymmärrettiin ja nyt oli vaan pidettävä huolta siitä, ettei kaikki jäisi yleiseen hyväksymisselitykseen. Mutta mitä useammin Zimmerwaldin nimi mainittiin, sitä pahemmin hermostuivat vihollisten sosialidemokratisten puolueitten johtajat. Toinen panna-julistus toisensa jälkeen julistettiin Zimmerwaldille ja Kansainväliselle Sosialisti-Komissioonille. Eräät puolueettomien maiden puolueet eivät halunneet olla sotakäypien maiden sosialidemokratisia puolueita huonompia eikä juhlallisia panna-julistuksia puuttunut. Niin syviä kun olivatkin ristiriidat eri maiden sosialipatrioottien kesken osottautuivat he kuitenkin täysin solidaarisiksi puolustautuessaan Zimmerwaldia vastaan ja todisteluaineis-

tokin heillä oli aivan samanlainen. Kaikki he juhlallisesti todensivat, että Zimmerwald-konferenssilla ei ollut mitään auktoriteettia, ei mitään oikeutta puhua kansainvälisen proletariaatin nimessä eikä mitään valtuuksia asetella kansainvälisiä komissiooneja. Saksan puoluehallinto kääntyi erityisellä julistuksella järjestöjen puoleen, vakuutti teeskennellen rauhanrakkauttaan, varoitti erikoisesti nuorisoa kaikista »harkitsemattomista teoista» ja vakuutti pyhästi, että »puolueen johto ei laiminlyö mitään parhaan vakaumuksensa mukaan puolustaakseen proletariaatin etuja — sikäli kun sodan aiheuttamat olot myöntävät» (!). Ranskankin puoluehallinto katsoi olevan syytä varottaa zimmerwaldilaisesta agitatsioonista ja samoin kuin Saksan, oli Ranskankin puolueen johto valmis kaikin voimin puolustamaan proletariaatin etuja — sikäli kun sodan aiheuttamat olot myöntävät. Ranskalainen puoluejohto oli vain hiukan avomielisempi ja johdonmukaisempi kirjottaessaan, että se katsoo olevan syytä uudelleen vakuuttaa, »että pysyvä rauha voidaan saavuttaa vain liittoutuneiden voitolla sekä Saksan militarismin ja imperialismin tuhoamisella ja että millä tahansa muulla ehdolla tehty rauha, jokainen en-

nenaikainen rauha, olisi vain harhakuva tai tappio».

Hollantilaiset yrittivät käsitellä asiaa hiukan viekkaammin. Puoluetoverit Vliegen ja Van Kol kielsivät Zimmerwald-konferenssin oikeuden asettaa kansainvälistä komissioon, he kun juuri olivat saaneet haltuunsa Kansainvälisen sosialistitoimiston. Mainittujen puoluetoverien frankofilismi (ranskalaisystävyyks) ajoi heidät kuitenkin pitemmälle. Niinpä he selittivät, että Zimmerwald-manifesti, se kun puhui kansojen itsemääräämisoikeudesta, oikeastaan velvoitti Englannin ja Ranskan työläiset tukemaan hallitustensa politiikkaa. Näin kierosti saattoivat nämä miehet tulkita julistusta, jonka alkuperää eivät hyväksyneet, mutta jota, kun se nyt kerran oli olemassa, piti koettaa käyttää heidän oman sosialipatrioottisen hengen mukaan ja hyödyksi! Ilo ei kuitenkaan tullut pitkälliseksi, Kansainvälisen Sosialistisen Komission selitys teki pikaisen lopun tuosta karkeasta vääriste-lystä. Hollantilaisten laakerit eivät kuitenkaan antaneet rauhaa tanskalaisille. Nykyinen ministeri Stauning lähetti maailmaan Uuriakirjeen Zimmerwaldia vastaan, muovasi kokoon tanskalaisen käsityksen mukaan kai varsin lennokkaan

protestin sekä selitti, vallan tarpeettomasti muuten, että Tanskan sosialidemokratinen puolue ei missään tapauksessa tule yhtymään Kansainväliseen komissioonin.

Sosialipatriottien sotaikäyvissä ja puolueettomissa maissa käydessä täten taistelluaan Zimmerwaldia vastaan jatkoi tämä tietään eteenpäin. Kun ottaa huomioon ne vaikeudet, mitä Zimmerwaldin rauhanliikkeellä oli useimmissa maissa voitettavanaan, niin täytyy myöntää sen suhteellisesti hyvin edistyneen. Tietenkin olisi olettamus, että Zimmerwaldin konferenssi olisi merkinnyt sodan loppumista, ollut enemmän kuin lapsellinen. Oltiin aivan hyvin selvillä siitä, että sellaisen luhistumisen jälkeen kuin toisen Internationalen, ei heti voinut seurata toiminta, joka olisi voinut ratkaisevasti vaikuttaa hallitusten ja sosialipatriottien sotapolitiikkaan. Sen ensimmäisenä tehtävänä oli päämäärästään tietoinen pyrkimys edistää täyden selvyden saamista asemaan ja tällaista tehtävää ei muutamissa viikoissa suoriteta. Oli saatava työväenluokka käsittämään sota-romahduksen sisältö ja selvitettävä sille sodan merkitys sekä asetettava menneiden aikojen ideologian tilalle tietoisuus nykyisen ajanvaiheen historiallisesta merkityksestä.

Mutta tästä työstä oli huolehdittava jokaisessa maassa erikseen. Kansainvälinen Komissiooni voi vain yrittää syventää tätä tietoisuutta yhteistä tietoisuutta teräsmällä ja esiintuomalla eri maissa esiintyvät, samalla tavalla ilmenevät imperialistisen ajanvaiheen ilmaisumuodot.

Tässä tarkoituksessa komissiooni aloitti yrittämällä saada aikaan lähempää yhteyttä siihen liittyneiden puolueiden kesken. Se teki aloitteen *laajennetun komissionin* aikaansaamiseksi, komissioonin, johon jokainen puolue valitseisi vakinaisen edustajansa, jotta tärkeimmissä kysymyksissä voitaisiin esiintyä suuremmalla auktoriteetilla.

Helmikuussa 1916 oli laajennetun komissionin ensimmäinen kokous. Päätettiin julkaista pitempi kiertokirje, jossa selitetään Zimmerwald-konferenssin jälkeen sattuneita tapauksia ja viitataan kansainvälisen aseman kärjistymiseen. Kiertokirjeessä arvosteltiin ankarasti sosialipatrioottien politiikkaa, kuvailtiin Kansainvälisen Sosialistisen Toimiston suhteita ja määriteltiin seuraavalla tavalla ne vaatimukset, jotka proletaarisen kansainvälisyyden kannalta on esitettävä:

»Taistelussa sotaa vastaan voivat ratkaisevasti vaikuttaa yksinomaan itse työ-

läisjoukot kaikissa maissa. Nyt, kun katastroofin seuraukset kaikkine kauheuksineen vierivät kaikkien maitten työväenluokkien yli, niin sotaakäyvien kuin puolueettomienkin ja aikaansaavat yhä pahempaa hävitystä, täytyy proletariatin vastaisuudessa järjestäytyä. Strateegisen aseman ollessa minkälainen tahansa on ehdottomasti kiellettävä sotaluotto ja työläisten kaikkalainen vapaaehtoinen osanotto maanpuolustusta palveleviin järjestöihin, porvarillisista ministeristöistä on poistuttava, vaadittava linnarauhan lopettamista valtiopäivämiesten puolelta ja aloitettava avonainen joukkojen poliittinen ja taloudellinen taistelu hallitsevia luokkia ja niiden hallituksia vastaan».

Tämä kiertokirje merkitsi tietoista etenemistä Zimmerwaldin linjalla. Mutta julistuksen takaa puuttui vielä itse konferenssin auktoriteetti. Tämän vuoksi oli välttämätöntä kutsua koolle uusi konferenssi saadakseen tämän vahvistuksen laajennetun komissionin käsitykselle. Yksimielisesti päätettiin heti ryhtyä valmisteleviin töihin. Komissiooni vahvisti päiväjärjestyksen ja edustusehdot sekä kutsui konferenssin kokoontumaan huhtikuun alkupuolella määrättyyn paikkaan Hollannissa. Tämä oli olosuhteitten pakottama

eksytyskeino poliisin ja sensuuriviranomaisten harhaanjohtamiseksi. Tämä varovaisuustoimenpide onnistui erinomaisesti. Esityöt voitiin suorittaa kaikessa rauhassa ja toinen konferenssi avattiin kaikessa rauhassa kaukana kaupungin melusta ja sanomalehtimiesten ja urkkiain nuuskinnasta pienessä Kienthalin vuorikylässä Bernin ylämaassa.

Kienthal.

Toinen konferenssi seiso i jo järjestö-pohjaltaankin edellistä korkeammalla. Zimmerwaldissa oli luotu pohja ja nyt jo voitiin määrätä kiinteämmin edustusedellytyksetkin. Laajennetun Kansainvälisen Komissioonin asettamat ehdot olivat seuraavat:

»Läsnäolo-oikeus myönnetään vain sellaisten poliittisten ja ammatillisten järjestöjen edustajille tai yksityisille henkilöille, jotka ovat Zimmerwaldin kannalla.

Maista, mistä julkiset puolueet tai ammattijärjestöt ovat liittyneet I. S. K:iin, on vain näillä oikeus lähettää edustajansa.

Maista, missä julkiset puolueet eivät ole yhtyneet I. S. K:iin, hyväksytään sellaisten järjestöjen ja ryhmien edustajat, jotka

a) maissaan puheessa ja kirjoituksessa vaikuttavat Zimmerwaldin päätösten henkeen,

b) jotka raportteeraavat toiminnastaan I. S. K:lle.

Personallinen edustus on vain poikkeustapauksissa sallittu ja äänioikeudetta.

Valtakirjojen hyväksyttävyyden ratkaisee riidanalaisissa tapauksissa konferenssin valitsema yhdeksänhenkinen komissiooni.

Äänestystavasta päättää konferenssi.»

Tämä tilapäinen päiväjärjestys todisti sitten Zimmerwald-konferenssin saavutetusta edistyksestä. Paitsi I. S. K:n ja eri maiden edustajien toimintakertomuksia oli päiväjärjestyksessä seuraavat pääkysymykset:

1. Taistelu sodan lopettamiseksi.
2. Proletariaatin suhde rauhankysymykseen.
3. Agitatiooni. Parlamenttaarinen toiminta ja joukkotoiminta.
4. Kysymys Haagin kansainvälisen sosialistitoimiston koollekutsumisesta.

Konferenssi pidettiin 24—30 huhtikuuta 1916. Osanottajien luku oli jotakuinkin sama kuin Zimmerwaldissa, edustettujen maiden luku hiukan pienempi, kun viranomaiset olivat pidättäneet rajalla joukon konferenssiin aikovia edustajia ja valtiopäivämiehiä.

Rauhan kysymyksen käsittely oli konferenssin tehtävistä tärkein. Eräästä asiasta

oltiin jo alusta alkain selvillä: kukaan ei asettunut sille kannalle, että kansainvälisen konferenssin tehtävänä tulisi olla jonkin rauhanohjelman laatiminen, ohjelman, jolla voisi osoittaa imperialistisille hallituksille tien n. s. yhteisymmärrysrauhaan (Verständigungsfrieden). Se, jolla ei ole voimaa estää sotaa, ei myöskään voi, jos vapaaehtoisesti heittäytyy omistavien käsiin, saada aikaan rauhaa. Ja se, joka ei kykene saamaan aikaan rauhaa, ei myöskään voi määrätä sen laatua. Taloa ei rakenneta katosta alottaen. Ensin on luotava pohja ja proletariaatin ja sosialismin etujen mukaisen rauhan pohjana tulee olla työläisten itsenäinen, päättävä taistelu sotaa ja hallitsevia luokkia vastaan. Mutta tämän taistelun edellytyksenä on selvyys sodan luonteesta ja tulevien sodanvaarojen välttämisen mahdollisuuksista.

Laajoissa proletaaripiireissä vallitsi näihin kysymyksiin nähden suuri sekaannus. Mitä hallituksen sensuri vielä salli sanoa, sen sosialipatriootit politiikallaan hutiloivat pilalle. Tämänvuoksi oli erittäin tärkeätä, että konferenssi yrittäisi asettaa joitakin yleisiä perusteita ja suuntaviivoja.

Tämä tehtiin eräässä pitemmässä päätöslauselmassa. Asettaen sodan syiksi kapitalismin ja imperialismien sekä feodalis-

min jätteet osoitetaan päätöslauselmassa sodan todellinen tarkoitus ja päämäärä: tähänastisten siirtomaa-alueiden uudelleen jakaminen ja taloudellisesti jällellejääneiden maiden alistaminen rahakapitalistien isäntävaltaan. Jos nämä päämäärät ovat luonteeltaan kapitalistisia, ei niiden toteuttamisella hävitetä sodan syitä, ei saada aikaan pysyvää rauhaa. Kaikki keinot ja menetelmät, joita sotaa vastaan käytetään itse syyhyn, kapitalismiin ja porvarilliseen yhteiskuntaan tapaamatta, ovat vaikutuksettomia eivätkä johda toivottuun päämäärään. Tämän vuoksi hylkää vallankumous kaikki porvarilliset ja n. k. rauhanystävien rauhanratkaisut merkiten ne näennäisiksi ja häikäisykeinoiksi, jotka ovat omiaan aikaansaamaan vain sekaannusta sensijaan, että tuottaisivat selvyyttä sekä johtamaan työläiset luokkataistelusta, ainoasta luotettavasta aseesta, jonka avulla he voivat taistella etujaan vastaavan rauhan.

Päätöslauselmassa polemisoidaan myöskin esiintyneitä kuvitelmia vastaan, että proletariaatti muka sukkelasti kokoonpan-
tujen rauhansuunnitelmien avulla voisi jollakin tavalla vaikuttaa rauhan laatuun. Jos tällainen käsitys hyväksyttäisiin, tarvitsisi tulevaisuudesta huolehtimisen jät-

tää vain kouralliselle tämän mailman viisaita ja onni heti putoaisi osattomien syliin. Niin ei kuitenkaan mitään mailmanhistoriaa tehdä, niin ei luoda proletariaatin etujen mukaista, pysyvää rauhaa. Päätöslauselmassa sanotaankin tämän vuoksi, että pysyvä rauha voi olla vain sosialismin tuote, s. o. työläisten oman taistelun, työläisten, joiden itsensä täytyy astua toimivina näyttämölle. Tässä näkyy teorian merkitys käytännölle. Päätöslauselma ei ole suinkaan oppinut asiakirja, joka akateemiseen tapaan yrittää ratkaista rauhan kysymyksen. Lähtien historiallisista tosiasioista johtaa se taistelusuuntaa ja motivoi sitä. Zimmerwald-manifestin perusajatuksia kehittäen sanoo se työläisille, ei vain sitä, että heidän on taisteltava, vaan koettaa myöskin selittää, *minkätähden* heidän on taisteltava: ei sen vuoksi, että maailma jäisi samaksi kuin se oli ennen sotaa vaan *muodostaakseen sen sosialistiseen suuntaan*.

Kokonaisuudessaan merkitsee päätöslauselma eittämätöntä edistystä, joka kulkee edelleen Zimmerwaldin suuntaviivoja seuraten ja vetää jyrkän rajaviivan sekä porvaristoa että sen sosialipatrioottisia ja »rauhanystävällisiä» puolustajia vastaan. Päätöslauselman tarkoituksena on muodos-

taa johtolangan proletaariselle taistelulle, ei mitään muuta. Konferenssin tehtäviin ei voinut kuulua sitovien määräysten antaminen. Joukkojen toimintakykyä ei kohenneta millään konferenssipäätöksillä. Se riippuu tietoisuudesta, koulutuksesta ja valituksesta ja mistä näitä puuttuu, sillä ei komeinkaan ja sanarikkain päätös merkitse mitään. Mutta kun käymis- ja puhdistumistoiminta alkaa, ei sitä ole johdotta jätettävä. Silloin on sosialidemokratian tehtävä ja velvollisuus käydä johon, osoittaa joukoille todellinen päämäärä ja sen toteuttamisen edellytykset ja täten tietoisesti vaikuttaa historialliseen kehitykseen. Palanen sellaista välttämättömyyttä työtä muodostavat Kienthalin konferenssin asiakirjat rauhankysymyksessä.

Läheisessä yhteydessä tämän päätöslauselman kera on Kienthalin konferenssin laatima julistus *»Hävityksen ja kuoleman alaisille kansoille»*. Se yhdistää vielä kerran sodan syyt, osoittaa, miten sota on saavuttanut kuolleen kohdan ja todentaa, että militarismin eräissä maissa voi militarismi itse tuhota. Samalla kun manifestissa ruoskitaan *»kestävyyspolitiikkaa»* osoitetaan siinä työläisille, miten satoja miljoonia viskataan arvelematta menemään hukkaan sensijaan, että ne käytettäisiin

kansojen hyväksi, sivistyksellisten pyrkimysten ja yhteiskunnallisten uudistusten toteuttamiseksi. Tulisessa loppusanois-
saan kehottaa manifesti työläisiä taiste-
luun ja esittää keinotkin, mitä tässä tais-
telussa on käytettävä.

»Vaikuttakaa mitä kovimmalla painolla
valtiopäivämiehiinne, parlamentteihinne ja
hallituksiinne.

Vaatikaa, että sosialististen puolueitten
edustajat heti luopuvat hallitusten sota-
politiikan kaikenlaatuisesta kannattami-
sesta. Vaatikaa, että sosialistiset valtiopäi-
vämiehet tästä päivästä alkaen äänestävät
kaikkia sotamäärärahoja vastaan.

Työskennelkää kaikilla käytettävissä ole-
villa keinoilla ihmisteurastuksen mahdolli-
simman pikaiseksi lopettamiseksi.

Aselepo heti — olkoon se tunnussana!
Taisteluun kansat, joita murhataan ja hä-
vitetään.» —

Toinen päätöslauselma käsitteli suh-
detta Haagin Kansainväliseen socialisti-
toimistoon. Zimmerwald-manifestissa sa-
nottiin, että tämä toimisto on kokonaan
lakannut olemasta. Tätä vastaan ei voi
väittää, mutta syy ei ensikädessä ole itse
tämän toimiston. Sen toiminnan täytyi

lakata, kun se joutui samojen tuhoavien ristiriitojen alaiseksi kuin nekin kansalliset sosialistiset puolueet, joiden yhteinen luomus se oli. Isänmaan puolustamisen velvollisuus seisoj vasten sodan vastustamisen velvollisuutta. Rauhan aikana näyttivät nämä molemmat velvollisuudet käyvän yhteen, sodan aikana ilmenee niiden ristiriitaisuus ja yhdistämisen mahdottomuus. Täytyy antautua joko toiselle tai toiselle. Suurimmat puolueet antautuivat sodan tukemiselle ja silloin oli myöskin Kansainvälisen toimiston kohtalo ratkaistu. Se jäi passiiviseksi, laiminlöi sotakuumeesta heräävän työväen luokan kokoamisen, laiminlöi kehottaa sitä taisteluun.

Tämä kanta oli ymmärrettävissä niin kauan kun toimiston toimintaa ehkäisi hyökkäys Belgiaan, s. o. niin kauan kun ulkonaiset olosuhteet sen toimintakykyä häiritsivät. Mutta kun toimisto muutettiin Brysselistä Haagiin osottautui pian, ettei se ylipäänsä ollut halukas kunnioittamaan ja seuraamaan kansainvälisten kongressien päätöksiä. Se avasi taistelun kansainvälistä oppositioonaa vastaan ja antausi tätä tehden aseeksi sosialipatrioteille, joiden edut ja harrastukset tässä kävivät yhteen. Miten syvälle sodan aiheuttama hajaannus menikin, olivat sosialipatriootit

kuitenkin aivan yksimielisiä taistelussaan oppositioon vastaan, joka yritti vaikuttaa toimistoon kongressipäätösten hengessä. Sosialipatriootit muistuttivat tällöin elävästi vastakkaisia puolueita porvarillisten leirissä, puolueita, jotka katkerasti taistelevat toisiaan vastaan ja toisiaan maalaavat enemmän tai vähemmän mustilla väreillä, mutta yhtyvät heti kun tulee kysymykseen taistelu työväenluokkaa vastaan. Kansainvälisestä toimistosta tuli tällaisen hiljaisen, muuten vallitsevat ristiriitaisuudet unohtavan yhtymisen keskus. Huolimatta luhistumisesta 4 p:nä elokuuta julisti toimiston sihteeri, että Internationaale oli elinvoimaisempi kuin milloinkaan. Tämä selitys oli välttämätön sen hetken valmistelemiseksi, jolloin — vuosikausia sanan kirjaimellisimmassa merkityksessä sodittua toisiaan vastaan — se suuri anteeksiantamus ja sovitus on näytämölle asetettava. Mutta tällä oli myöskin Kansainvälisen toimiston politiikka tehty selväksi. Nyt ei se enää voinut puolustautua Belgia-hyökkäyksellä, nyt se julkisesti tunnusti kannattavansa sosialipatrioottien politiikkaa ja muuttui joukkojen harhaanjohtamisen välineeksi.

Tätä politiikkaa vastaan asettui Kien-

thalin konferenssi. Erikoisessa lausunnossa arvosteli se terävästi toimistoa ja kehoitti mitä suurimpaan valppauteen sen tekemisiin ja jättämisiin nähden. Siinä tapauksessa, että Kansanvälinen toimisto kutsutaisiin koolle oli Zimmerwald-puolueiden velvollisuus häikäilemättä nousta sosialipatriotteja vastaan ja tuomita politiikan, joka rauhanaikana ruokkii työläisiä kauriilla ponsilla ja korkeuksia tavoittelevilla päätöksillä ja sodan aikana julistaa keskinäisen teurastamisen ensimmäiseksi proletaariseksi välttämättömyydeksi.

Konferenssi ei ehtinyt käsitellä kysymystä *parlamenttaarisesta toiminnasta*. Asia jäi laajennetulle komissioonille ja tämä yritti sittemmin päästä yhteyteen Zimmerwaldin pohjalla seisovien valtiopäivämiesten kera parlamenttien puhujalavoilta samat vaatimukset esittääkseen. Suunnitelmasta täytyi kuitenkin luopua, kun suunniteltua valtiopäivämiesten konferenssia ei passivaikeuksien vuoksi voitu pitää. — Kahdessa julistuksessa kääntyi I. S. K. Kienthalin konferenssin päätöksen mukaan kolmen ruotsalaisen sosialistin, Höglundin, Aljelundin ja Hedénin tuomitsijoita vastaan, samoin Karl Liebknechtin tuomiota vastaan Saksassa ja rumanialai-

sen puoluetoverin Rakowskyn vangitsemista vastaan.

Tähän päättyi Kienthalin konferenssin työ ja nyt oli katsottava, minkä vaikutuksen tehdyt päätökset tulisivat aikaansaamaan työväenluokassa.

Zimmerwald-rauha.

Nopeammin kuin suurinkaan optimisti uskalsi toivoa, on Zimmerwaldin ja Kienthalin yleinen rauhantunnus saanut historiallisen merkityksen. Rauha aluevaltauksista, rauha sotakorvauksista, kansojen itsemääräämisoikeus — ne eivät enää ole vain pienen sosialistijoukon sotahuutona kuten syyskuussa 1915 Zimmerwald-konferenssin koolla ollessa. Sosialipatriootit ovat hyväksyneet nämä tunnussanat, hallitukset yhtyvät niihin ja julkisissa keskusteluissa rauhankysymyksestä ottavat nämät Zimmerwaldilaiset määritelmät nyt suuren tilan.

Mistä se johtui? Miten on mahdollista, että Zimmerwaldia ja Kienthalia nyt näin äkkiä on alettu kunnioittamaan?

Tähän on vaikuttanut kaksi syytä. Sota on joutunut käännepisteeseensä. Hallitukset eivät enää tiedä ulosko vai sisään. Ne näkevät, että kansalle annettuja lu-

pauksia ei voida täyttää, että mikään sotilaallinen mahti ei ole tarpeeksi suuri ja voimakas voidakseen toteuttaa korkealentoisia valloitus suunnitelmia. Käydään vaatimattomammiksi. Korjaillaan ja tarkastellaan sodan päämääriä, selitetään, että tässä ei ollenkaan ole kovin suuria vaatimuksia ja oltaisiin yleensä hyvin iloisia, jos jollakin tavalla voitaisiin päästä tästä sekasorrosta. Samoin sosialipatriootit. Nämä, jotka Zimmerwaldin ja Kienthalin jälkeen pilkallisesti kysyivät, josko työläiset todella uskovat, että rauha sotakorvauksista ja aluevaltauksista todella olisi heidän etujensa mukainen, ovat nyt muuttaneet mieltään. Nyt ovat he keksineet, että he tarkoin ottaen oikeastaan tahtovat sanaa kuin Zimmerwald: rauhaa aluevaltauksista.

Tähän muutokseen on voimakkaasti vaikuttanut muuan maailmanhistoriallinen tapaus, joka sattui keskellä sotaa: *Venäjän vallankumous*. Se oli tekijä, jota eivät olleet ottaneet laskuihinsa enemmän hallitsivat luokat kuin sosialipatriootitkaan. Venäjän vallankumous merkitsi sotaliikkeiden seisahtumista itärintamalla sekä samalla tsarismin ja imperialistisen porvariston liittoutuman valloitus toiveitten tuhoutumista. Myrsky, joka lakaisi pois

tsarismiin, peitti raunioihin myöskin vanhan hallituksen sotapäälliköt ja kun Miljukoff, vapaamielisen porvariston edustaja ja henkinen johtaja antoi Länsi-Europassa kuuluuttaa imperialistisia unelmiaan, täytyi hänen hävitä ministerituolilta. Työläis- ja Sotilasneuvosto, joka silloin vielä oli täydessä voimassaan, pakotti imperialistit peräytymään ja julisti Zimmerwaldin periaatteet rauhan perusteeksi.

Nyt heräsivät ympärysvaltain sosialipatriootit. Kun heidän hallituksensa eivät aluksi tahtoneet tulla toimeen Venäjän vallankumouksen kanssa oli syynä siihen se, että keinot, joita ne Miljukoffin kera käyttivät, olivat liian räikeitä ja siksi lähettivät he nyt sosialipatrioottisia agenteja Venäjälle houkuttelemaan vallankumousta sodan puolelle. Mutta heilläkin täytyi olla ohjelma ja tämän ohjelman täytyi ainakin pinnalta katsoen yhtyä Venäjän demokratian rauhan vaatimuksiin. Zimmerwaldin rauhanvaatimukset saivat nyt kunnian tulla heidän huomionsa. Herrat puristelivat tyytyväisinä toistensa käsiä ja onnittelivat toisiaan aluevaltauksista, sotakorvauksista sekä kiusallisen itsemääräämisoikeuden pohjalla tehtävän rauhan johdossa. Kaikki näytti päättyvän mitä suoisimpaan sopusointuun.

Joskaan hallitukset ja hallitsevat luokat eivät olleet yksimielisiä tuntui nyt kuitenkin siltä, että mikään ei enää estänyt sosialipatrioottien yhtymistä, kun kerran joka puolelta kaikuivat samat rauhanäänät. Haagissa, Tukholmassa ja Köpenhaminassa vallitsikin suuri ilo. Sellaista yksimielisyyttä tahdottiin puolueettomissa maissa käyttää hyväkseen ja niinpä syntyi Tukholman konferenssin ajatus. Tämä Ruotsin pääkaupunki muistutti nyt Mekkaa, kaikista maista tuli edustajia ja arvokkaalla tärkeydellä käsiteltiin asioita viheriän pöydän ympärillä porvallisen lehdistön lyödessä reklaamirumpua. Ja vaikka kysymyksessä ovatkin sosialistit, ei kukkia ja laakereita säästetty.

Mutta ennenkuin kaikki edustajat olivat paikalle saapuneet, tiesi tarkkaavainen huomion tekijä, miten asiat Tukholmassa olivat. Rauha aluevaltauksista — niin kyllä, ja kuitenkin ammottivat ristiriidat syvempinä kuin milloinkaan ennen ja niitä vielä voimakkaasti tehostivat venäläisten hyökkäysjoukkojen rummupärinä, näiden joukkojen, jotka viikkoja kestäneen tuskallisen treenauksen jälkeen oli saatu punaisine vallankumouslippuineen hyökkäämään keskusvaltojen asemia vastaan. Nyt nähtiin, että krona itsestään merkitsee herttai-

sen vähän ja että riippuu kokonaan siitä mihin sitä käytetään. Ja juuri tässä menivät mielipiteet hajalle.

Rauha aluevaltauksitta! huusivat Henderson, Thomas, Vanderwelde ja kumppanit, mutta itsestään selvää on, että Elsass-Lotrinki tulee kuulumaan ranskalaisille, Trient ja Triest italialaisille, Transylvaania rumaniaalaisille.

Rauha aluevaltauksitta vastasivat Saksan sosialipatriootit, mutta kuka ihminen nyt voisi luulla — sanoi Scheidemann Saksan valtiopäivillä — että tällaisten valtavien taistelujen jälkeen kaikki rajat jäisivät entiselleen?

Rauha aluevaltauksitta! räkättivät hallitussosialistit Bulgariassa, mutta kukapa voisi kieltää meiltä oikeutta Dobrudschaan ja Makedoniaan?

Rauha aluevaltauksitta! julisti toinen väliaikainen hallitus ja ryhtyi valmistelemaan hyökkäystä.

Täten hyväksyttiin kyllä Zimmerwaldin rauhantunnus kaikkialla, mutta samalla se mielivaltaisella tulkinnalla väärennettiin. Tällöin olisi koko rauhantunnus jäänyt merkityksettömäksi ja sisällyksettömäksi fraasiksi, ellei Zimmerwaldissa ja Kienthalissa ja varsinkin juuri jälkimäisessä kon-

ferenssissa olisi hyväksytty määrätty edellytykset rauhan päämäärän toteuttamiselle. Ja sen, joka silloin, kun kaikilta puolilta kohosi rauhanvaatimus ilman aluevaltauksia ja sotakorvauksia oli mahdollisesti sitä mieltä, että Zimmerwald oli täyttänyt tarkoituksensa ja käynyt tarpeettomaksi Venäjän vallankumouksen kautta — hänen täytyy nykyisestä asiaintilasta ymmärtää, miten tärkeätä juuri nyt on asettua ei vain Zimmerwaldin rauhanpäämäärän kannalle vaan myöskin hyväksyä taistelukeinot sen toteuttamiseksi.

Vaikkapa ei nyt otettaisikaan huomioon tulkintojen kimmoisaa taitoa, ei vielä rauhanpäämäärän tunnustaminenkaan itse asiassa merkitse rauhan halua. Se ei riipu vain päämäärästä vaan myöskin sen toteuttamisen *keinoista*. Ne muodostavat todellisen rauhanhalun tunnuksen ja tämä tunnus on *pikaisen ja yleisen aselevon vaatimus*. Vain se, joka vaatii aselepoa, toivoo sodan heti loppuvan, sodan ja teurastuksen, ja vain se todistaa, ettei *hän* halua ajaa vieläkin satojatuhansia ihmisiä teurastuspenkkiin, vain sen rauhanpäämäärällä on elävä sisällys ja vain se asettuu vastustamaan hyvän asian, rauhan asian käyttämistä sodan pidentämiseksi. Ja tämän vuoksi ei Zimmerwaldin rauhanpäämäärä

ole ajateltavissa ilman samalla kertaa esitettyä aselepovaatimusta, ilman päämäärään viepiä keinoja.

Tämän vaatimuksen puolesta käy nyt taistelu. Se asettaa hallitsevat ja heidän agenttinsa koetteelle. Mutta tämä koete saadaan syntymään vasta silloin, kun puheenalainen vaatimus on tehty *yleisen, rauhan puolesta* käytävän joukkotaistelun tunnussanaksi, kun Zimmerwald-liikkeen olemuksen ja hengen mukaan — kaikissa maissa harjotetaan jyrkkää vallankumouksellista painostusta hallituksiin ja kun soitaakäypien maitten sosialistit alkavat järjestöjensä kaikella painolla taistelun hallituksiaan vastaan, rikkovat linnarauhan, säännöllisesti kieltävät sotaluoton sekä kehottavat työväenluokkaa mahtaviin taloudellisiin ja poliittisiin lakkoihin ja mielenosotuksiin.

Silloin tulee rauhantaistelusta vallankumouksellinen taistelu, taistelu sosialismista ja vasta silloin voi tästä taistelusta nousta voitokas Internationaale, joka kestää kaikki myrskyt ja rikkaiden isänmaasta luo ihmiskunnan kodin ja paratiisin.

Europan proletaareille.

Kansainvälisten sosialistien konferenssin manifesti.

Yli vuoden on sota jo raivonnut. Miljoonat ruumiit peittävät taistelukentät, miljoonat ihmiset ovat elinijäkseen tulleet raajarikoiksi. Europa muistuttaa jättiläismaista ihmisteurastamoa. Monien sukupolvien työn luoma kultturi on tuhon omaksi tuomittu. Hurjin raakalaisuus uhkaa näinä päivinä niellä kaiken sen, mistä ihmiskunta tähän asti on ylpeillyt.

Ketä tahansa kohdanneekin välitön vastuu sodan puhkeamisesta — yksi asia on kuitenkin varma: sota, joka on aiheuttanut kaiken tämän kurjuuden on imperialismin seuraus, se on seuraus kaikkien maiden kapitalistien pyrkimystä tyydyttää voiton himoaan riistämällä inhimillistä työtä ja anastamalla luonnonrikkauksia maapallon joka kolkalla.

Taloudellisesti jällelle jääneet ja poliit-

tisesti heikot kansat sortuvat suurvaltojen jalkoihin, suurvaltojen, jotka verellä ja raudalla yrittävät tässä sodassa muodostaa maailmankartan uudelleen, omien riistotujensa mukaiseksi. Kokonaiset kansat ja maat, kuten Belgia, Puola, Balkanvaltiot ja Armenia ovat täten vaarassa, joko kokonaan tai osaksi paloteltuina, joutua käytettäväksi vaihtovälineinä lopputiliä tehtäissä.

Sodan käyttövoimat esiintyvät sen kuudessa kaikessa inhottavuudessaan. Riekale riekaleelta putoaa syrjään esirippu, jonka tarkoituksena oli kansalta kätkeä tämän maailmanpalon syyt. Kaikkien maiden kapitalistit, jotka kansojen viattomasta verestä lyövät sotavoittojen kilisevää kultaa, väittävät sodan koskevan isänmaan puolustamista, kansan valtaa ja sorrettujen kansojen vapauttamista. He valehtelevat. Itse asiassa hautaavat he tuhottuihin tanstereihin omien kansojensa vapauden toisten kansojen riippumattomuuden kera.

Syntyy uusia rasiituksia, uusia kahleita ja proletaarit kaikissa maissa, niin voitaneissa kuin voitetuissakin, saavat ne kantaa. Sodan puhjetessa luotiin suurta hyvinvointia — hätä ja puute, työttömyys ja kallisaika, nälkä ja kulkutaudit ovat sen todelliset seuraukset. Kymmeniä vuosia

imevät sotakustannukset kansojen parhaat voimat, panevat vaaranalaisiksi jo saavutetut yhteiskunnalliset uudistukset ja estävät kaiken edistyksen.

Sivistyksen rappeutuminen, taloudelliset raskaudet, valtiollinen taantumus, siinä tämän kauhean sodan siunaukset.

Täten paljastaa sota nykyaikaisen kapitalismin kaikessa alastomuudessaan, tämän kapitalismin, joka on sovittamattomassa ristiriidassa ei ainoastaan työväenluokan etujen ja historiallisen kehityksen vaatimusten, vaan myöskin inhimillisen yhteiskunnan edellytysten kera.

Kapitalistisen yhteiskunnan vallanpitäjät, joiden käsissä on kansojen kohtalot, yksinvaltaisten niinhyvin kuin tasavaltaitenkin maiden hallitukset, salainen diplomatia, mahtavat työnantajajärjestöt, porvarilliset puolueet, kapitalistinen lehdistö, kirkko — kaikki ne ovat vastuussa tästä sodasta, jonka heitä elättävä ja heidän suojelemansa yhteiskuntajärjestys on aikaan saanut ja jota heidän edukseen käydään.

Työläiset!

Riistetyt, oikeudettomat, halveksitut, — kun teitä sodan puhjetessa lähdettiin kulettamaan teurastuspenkkiin, sanottiin teitä

veljiksi ja tovereiksi. Ja nyt, kun militarismi on tehnyt teistä raajarikkoja ja vai-
vaisia, alentanut ja tuhonnut teidät, vaa-
tivat hallitsevat luokat vielä, että te uhrai-
sitte etunne, tulevaisuuden-päämääränne,
ihanteenne, lyhyesti: että orjamaisesti alis-
tutte noudattamaan »linnarauhaa». Teiltä
riistetään mahdollisuus julkisesti esittää
mielipiteitänne, tunteitänne, tuskianne,
teidät kielletään esittämästä ja edusta-
masta vaatimuksianne. Sanomalehdistö
vaiennetaan, valtiolliset vapaudet ja oikeu-
det poljetaan jalkoihin — näin hallitsee
nyt sotilasdiktatuurin panssaroitu nyrkki.

Tällaisten koko Europaa ja koko ihmis-
kunnan tulevaisuutta uhkaavan asian tilan
ollessa emme voi emmekä saa enää sanat-
tomiksi jäädä. Vuosikymmeniä on sosia-
listinen proletariaatti käynyt taistelua mi-
litarismia vastaan. Kasvavalla huolella ovat
sen edustajat kansallisissa ja kansainväli-
sissä kongresseissa käsitelleet kysymystä
imperialismin aiheuttamasta, yhä uhkaa-
vammaksi käyvästä sodanvaarasta. Stutt-
gartin, Köpenhaminan ja Baselin kansain-
väliset sosialistikongressit ovat viitoitta-
neet proletariaatin kuljettavan tien.

Joukko eri maiden puolueita ja työväen-
järjestöjä, jotka olivat mukana tätä tietä
viitoittamassa, on sodan puhkeamisen jäl-

keen kokonaan unohtanut tekemiensä päätösten velvoitukset. Niiden edustajat ovat kehoittaneet työläisiä luopumaan luokkataistelusta, tästä proletariaatin vapautuksen ainoasta ja tehokkaasta välineestä ja aseesta. He ovat myöntäneet hallitseville luokille luottoa sodankäyntiä varten, antautuneet hallitusten käytettäviksi ja tehneet näille mitä erilaisimpia palveluksia, ovat lehtiensä ja valtuutettujensa avulla koettaneet voittaa puolueettomia omien maittensa hallituspolitiikan puolelle, ovat sisäisen rauhan panttivangeiksi luovuttaneet hallituksiin sosialistisia ministerejä ja täten ovat he nyt ja vastedes työväenluokalle edesvastuussa tästä sodasta, sen tarkoituksista ja siinä käytetyistä keinoista. Ja samoin kuin yksityiset puolueet, menettelee myöskin kaikkien maiden sosialistien erikoinen yhteisjärjestö, kansainvälinen sosialistitoimisto.

Nämä tosiasiat ovat aikaansaaneet sen, että kansainvälinen työväenluokka, joka ei joutunut ensimmäisen sotavuoden kansallisen paniikin valtaan tai on siitä vapautunut, ei vielä tänään, kansanmurhan toisena vuotena ole löytänyt mitään keinoa tai tietä saadakseen kaikissa maissa yhtäkaa syntymään voimakkaan taistelun rauhan puolesta.

Tässä sietämättömässä tilanteessa olemme me sosialististen puolueiden ja ammattijärjestöjen tai niiden vähemmistöjen edustajat, me saksalaiset, ranskalaiset, italialaiset, romanialaiset, bulgarit, ruotsalaiset, norjalaiset, hollantilaiset ja sveitsiläiset, me jotka emme seiso kansallisella pohjalla riistäjäluokkaan yhtyneinä, vaan kansainvälisen työväen solidaarisuuden ja luokkataistelun pohjalla, kokoontuneet yhdistääksemme jälleen työväen internationaalen murtuneet rivit ja kehotamme työväenluokkaa taisteluun rauhan puolesta.

Tämä taistelu on taistelua vapauden, kansojen veljestyksen ja sosialismin puolesta. Nyt on ryhdyttävä tähän taisteluun rauhan puolesta, aluevaltauksista ja valtauksista tehtävän rauhan. Mutta sellainen rauha on mahdollinen vain silloin, kun kaikki kansojen oikeuden ja vapauden loukkaussuunnitelmat ehdottomasti tuomitaan. Kokonaisten maiden tai niiden osien miehittäminen ei saa johtaa siihen, että ne väkivaltaisesti liitetään toisiin maihin. Ei mitään aluevaltauksia, ei julkisia enemmän kuin naamioitujakaan, ei myöskään mitään pakon avulla solmittuja taloudellisia liittoja, jotka poliittisten oikeuksien riistämällä saatettaisiin vielä sietämättömämmiksi. Kansojen itsemääräämisoi-

keuden täytyy olla järkähtämättömänä perustuksena kansallisia suhteita järjestettäissä.

Proletaarit!

Sodan puhkeamisesta saakka olette te uhranneet työkykynne, rohkeutenne, kestävyysenne hallitsevien luokkien palveluksessa. Nyt on aika astua taisteluun oman asianne, sosialismin pyhän päämäärän, sorrettujen kansojen ja orjuutettujen luokkien vapauden puolesta, astua leppymättömän proletaarisen luokkataistelun tielle.

Sotaikäyvien maiden sosialistien velvollisuus ja tehtävä on kaikin voimin ryhtyä tähän taisteluun, ja puolueettomien maiden sosialistien tulee pitää velvollisuutenaan kaikilla tehokkailla keinoilla tukea veljiään tässä taistelussa veristä raakalaisuutta vastaan.

Maailmanhistoriassa ei ole milloinkaan tarjottu jalompaa, suurempaa velvollisuutta ja sen täyttämisen tulee olla meidän yhteinen tehtävämme. Mitään uhria ei saa pitää liian suurena, mitään taakkaa liian raskaana tämän päämäärän saavuttamiseksi: kansojen kesken rauha.

Työläismiehet ja -naiset! Äidit ja isät. Lesket ja orvot! Haavoitetut ja raaja-

rikot! Kaikille teille, jotka kärsitte sodan takia, huudamme me yli rajojen, yli sa-
vuavien taistelukenttien, hävitettyjen kau-
punkien ja kylien:

Kaikkien maiden työläiset yhtykää!

Kansainvälisen sosialistisen konferens-
sin puolesta:

Zimmerwald, Sveitsi, syysk. 1 p. 1915

Saksalaisen edustajaryhmän puolesta:

Georg Ledebour. Adolf Hoffman.

Ranskan edustajaryhmän puolesta:

A. Bourderon. A. Merrheim.

Italian edustajaryhmän puolesta:

G. E. Modigliani. Constantino Lazzari.

Venäjän edustajaryhmän puolesta:

N. Lenin. Paul Axelrod. M. Bobroff.

Puolan edustajaryhmän puolesta:

St. Lapinski. A. Varski. G. Haneczki.

*Balkanin valtioiden sos.-dem. yhteis-
järjestöjen puolesta:*

C. Racovsky. Wassil Kolarow.

*Ruotsin ja Norjan edustajaryhmän
puolesta:*

Z. Höglund. Ture Nerman.

Hollannin edustajaryhmän puolesta:

H. Roland Holst.

Sveitsin edustajaryhmän puolesta:

Robert Grimm. Charles Naine.

**Hävityksen ja kuoleman alaisille
kansoille.**

Toisen kansainvälisen Zimmerwald-konferenssin manifesti Euroopan kansoille.

Kaikkien maiden proletaarit,
yhtykää!

Kaksi vuotta maailmansotaa! Kaksi vuotta tuhoa ja hävitystä! Kaksi vuotta veriuhreja ja hurjaa taantumusta!

Ken kantaa tästä edesvastuun? Ken piileskelee niitten takana, jotka heittävät palavan soihdun ruutitynnynriin? Ken on jo kauvan halunnut sotaa ja valmistellut sitä?

Kun me, sotivien ja puolueettomien maitten sosialistit, syyskuussa v. 1915 verisen mylläkän yli ojensimme toisillemme kättä ja yhdyimme Zimmerwaldissa sota-kiihkon palavan raivon keskessä, sanoimme manifestissamme:

»Kapitalistisen yhteiskunnan vallanpitä-

jät, joiden käsissä on kansojen kohtalo, yksinvaltaisten niin hyvin kuin tasavaltaistenkin maiden hallitukset, salainen diplomatia, mahtavat työnantajajärjestöt, porvarilliset puolueet, kapitalistien lehdistö, kirkko — kaikki ne ovat vastuussa tästä sodasta, jonka heitä elättävä ja heidän suojelemansa yhteiskuntajärjestys on aikaansaanut ja jota heidän edukseen käydään.«

»Kukin kansallisuus, sanoi Jaures joitakin päiviä ennen kuolemaansa, kiisi palavan soihdun kanssa pitkin Europan katuja.«

*

Pantuaan miljoonia ihmisiä hautaan, syöstyään suruun miljoonia perheitä, tehtyään miljoonia leskiksi ja orvoiksi, katsuttuaan raunioita raunioille ja hävitettyään korvaamattomia kulttuuriarvoja, on sota joutunut umpikujaan.

Huolimatta suunnattomista uhrauksista kaikilla rintamilla ei ole ratkaisevia tuloksia! Saadakseen edes järkytettyä nämä rintamat täytyisi hallitusten uhrata miljoonia ihmisiä.

Ei ole voittajia eikä voitettuja, taikka oikeammin kaikki ovat voitettuja, toisin sanoen kaikki ovat verestä menehtyneitä,

kaikki ovat kurjuuteen vaipuneita, kaikki ovat nälännytettyjä, — sellainen on tämän kauhuja täynnä olevan sodan tulos. Näin ollen hallitsevien luokkien mielikuvittelliset haaveet imperialistisesta maailmanherruudesta eivät toteutuneet.

Ja uudelleen osottautui, että ainoastaan ne sosialistit suorittavat kansojen eduille hyvän palveluksen, jotka solvauksista piittaamatta esiintyivät kansallista mielettömyyttä vastaan ja vaativat pikaista rauhaa ilman väkivaltaisia aluevaltauksia.

Yhtykäämme sen vuoksi sotahuutoon:

Alas sota! Eläköön rauha!

Kaupunkien ja kylien työläiset!

Hallitukset, imperialistiset piirit ja heidän sanomalehdistönsä sanovat teille, että sotaa on jatkettava loppuun saakka, jotta sorretut kansat saadaan vapautetuksi. Kaikista tämän sodan aikana käytetyistä petkuskeinoista tämä keino on karkein. Tämän yleisen teurastuksen todellinen tarkoitus on eräitten turvaaminen sillä, jota he ovat ryövänneet vuosisatojen monien sotien kuluessa; toiset haluavat maailman uutta jakoa suurentaakseen valta-alueitaan; he tahtovat väkivalloin vallata

uusia alueita, repiä kansat osiin, alentaa ne yksinkertaisten orjien ja heloottien asemaan.

Teidän hallituksenne ja heidän sanomalehdistönsä sanovat teille, että sotaa on välttämättä jatkettava, jotta saataisiin militarismi hävitettyä.

Älkää antako pettää itseänne! Tuon taikka tämän kansallisuuden militarismin voi syöstä alas vain se itse, ja kaikissa maissa on pyrittävä voittamaan se.

Teidän hallituksenne ja heidän sanomalehdistönsä sanovat myöskin teille, että sotaa on jatkettava, jotta se tulisi viimeiseksi.

Tämä on myöskin petosta. Ei koskaan sota ole hävittänyt sotaa. Päinvastoin! Se synnyttää kostonhalua, väkivaltaa.

Näin ollen jokaisen uhrauksen jälkeen teidän kiusaajanne tulevat vaatimaan teiltä uusia uhrauksia, eikä tästä noidutusta piiristä voi teitä pelastaa porvarilliset rauhantoimijatkaan.

On olemassa ainoastaan yksi keino torjua tulevat sodat! Se on valtiollisen vallan vallottaminen työväenluokalle ja kapitalistisen yksityisomaisuuden poistaminen.

»Pysyvä rauha« tulee olemaan sosialismin voiton tulos.

Proletaarit!

Ken saarnaa »sotaa loppuun saakka, voittoon asti«? Ne ovat sodan syntymiseen syyllisiä; lahjottava sanomalehdistö, sotahankkijat ja kaikki ne, jotka hyötывät sodasta, ne ovat porvarillisia sotatunnuslauseita toistavia sosialipatriootteja, ne ovat taantumuksellisia, jotka sydämensä syvyydessä iloitsevat siitä, että taistelukentällä tuhoutuvat ne, jotka vielä eilen olivat hallitsevien luokkien etuoikeuksien uhkana: sosialistit, ammattiliittojen jäsenet, kaikki ne, jotka kylvivät sosialismin siemeniä kaupungeissa ja kylissä.

Ne ovat »sota loppuun saakka«-politiikan kannattajia!

Heidän käytettävissään on valtiovalta, heidän käskettävänään on kansaa myrkyttävä valheellinen sanomalehdistö, heille suodaan vapaus kiihottaa sodan jatkamisen puolesta, veristen uhrien ja hävitysten puolesta.

Uhreja olette te; teillä on oikeus nähdä nälkää ja vaijeta, teitä varten on sotatilan kahleet, sensuurikuonokoppa, vankilan kuollut ilma.

*

Te, kansa, työtätekevät joukot, te joudutte sodan uhreiksi ja kuitenkin ei tämä sota ole teidän.

Juoksuhaidoissa, etuvartiopaikoilla oleskelette te kaupunkien ja maakylien työtätekevä kansa.

Rintaman takana te näette turvallisuudessa piileskelevinä rikkaat käytyreineen.

Heille sota on — toisten kuolo!

Ja jatkaessaan omaa luokkataisteluansa teitä vastaan vielä räikeämmässä muodossa kuin ennen, he saarnaavat teille kansalaisrauhaa. Riistäessään säälimättä teidän hätäanne, teidän tarpeitanne he tahtovat saada teidät pettämään velvollisuutenne luokkaanne kohtaan ja repiä sielustanne teidän parhaimman voimanne, sosialismin toiveenne.

Selvemmin kuin rauhan aikana esiintyy sodan aikana yhteiskunnallinen vääryys ja luokkaherruus.

Rauhan aikana kapitalistinen järjestelmä ottaa työläiseltä kaiken elämisen, sodan aikana se ottaa häneltä kaiken, jopa elämänkin.

Riittää murhia! Riittää kärsimyksiä!

*

Riittää myöskin hävitystä!

Sillä, teihin, työtätekeviin, kohdistuvat nyt ja tulevat vielä kohdistumaan nämä kasatut rauniot.

Sadat miljoonat syöksyvät nyt sodanjumalan kitaan ja katoovat näin ollen kansan hyvinvoinnilta, sivistystarkoituksilta ja yhteiskunnallisilta reformeilta, jotka voisivat helpottaa teidän kohtalonne, parantaa kansan sivistystä ja heikentää kurjuutta.

Mutta huomenna sälytetään teidän kuormitetuille olkapäillenne uusia raskaita veroja.

Riittää jo teidän työnne, teidän rahanne, teidän elämänvoimanne tuhlausta! Tais-
teluun pikaisen ja ilman aluevaltauksia tapahtuvan rauhan puolesta!

Työtätekevien miesten ja naisten kaikissa sotaikäyvissä maissa on noustava sotaa ja sen seurauksia vastaan, puutetta ja kärsimyksiä vastaan, työttömyyttä ja nylkemistä vastaan. Nostakoot he äänensä heiltä otettujen kansalaisvapauksien puolesta; yhteiskunnallisen lainsäädännön puolesta, kaupunkien ja maakylien työtätekevien luokkien vaatimusten puolesta.

Avustakoot puolueettomien maitten proletaarit sotaakäyvien maitten sosialisteja raskaassa taistelussaan ja vastustakoot kaikkiin voimin sodan laajentumista uusille alueille.

Työskennelköt kaikkien maitten socialistit kansainvälisten konferenssien päätösten mukaisesti, joissa työväen luokan velvollisuudeksi määrätään käyttää kaikki voimansa sodan pikaiseksi lopettamiseksi.

Harjottakaa mitä kovinta painostusta valtiopäivämiehiinne, parlamentteihinne ja hallituksiinne.

Vaatikaa socialististen parlamenttiedustajien heti luopumaan hallitusten sotapolitiikan tukemisesta. Vaatikaa socialistisia valtiopäivämiehiä tästä hetkestä alkaen äänestämään kaikkia sotamäärärahoja vastaan.

Työskennelkää kaikilla käytettävissä olevilla keinoilla ihmisteurastuksen mahdollisimman pikaisen lopettamisen puolesta.

Aselepo heti — se olkoon tunnussana! Taisteluun, hävityksen ja kuoleman alaiset kansat!

Rohkeutta! Muistakaa, että te muodostatte enemmistön ja että teillä jos tahdotte, on valta.

*Saakoot kaikkien maiden hallitukset
nähdä, että viha sotaa vastaan kasvaa ja
silloin on kansojen rauhan hetki lähestyvä.
Alas sota!*

*Eläköön rauha, heti ja ilman alueval-
tauksia ja sotakorvauksia tehtävä rauha!
Eläköön kansainvälinen sosialismi!*

**Toinen kansainvälinen sosialistinen
Zimmerwald-konferenssi.**

Hinta 1: —